

Georges Bataille

Erotizmin Tarihi

Türkçesi: Hüseyin Can Akyıldız

EROTİZM VE EVRENİN İNSAN ZİHNİNDEKİ YANSIMASI

1. Erotizmin dünyası ile düşüncenin dünyası arasındaki birincil uyumsuzluk

İnsanoğlunu bir türlü avucumuzun içine alamıyor, nasıl bir şey olduğunu sahiden kavrayamıyoruz: İnsanlık sürekli kendiyi çelişiyor, iyilikten en adi kötülüğe, aşırı nezaketten aşırı terbiyesizliğe, en büyüleyici olandan en tiksindirici olana ani geçişler yapıyor. Sık sık dünyadan ve insanlıktan sanki bir birliği olan varlıklarmış gibi bahsediyoruz: Halbuki insanlık görünüşte komşu ama gerçekte birbirine yabancı *dünyalar* yaratır; hatta bazen bu dünyaları birbirinden ölçülemez uzunlukta mesafeler ayırır: yani hırsız ve serserilerin dünyasıyla rahibelerin dünyası arasındaki mesafe bir bakıma bir yıldızla diğeri arasındakinden fazla olabilir. Ama bu farklı dünyalar birbirini reddedip itmekle de kalmaz. Bu uyumsuzluk aynı zamanda tek bir varlıkta yoğunlaşır: Aile ortamında bir melek olan filanca adam gece çökünce fuhuş batağında debelenir. İşin ilginç yanı ise bahsettiğim dünyaların her birinde diğeri görmezden gelmek ya da en azından hor görmek âdettendir. Hatta aile babası bile, kızıyla oynarken azgın bir domuz kılığında gezdiği kötü yerleri *unutur*; kızının huzurunda uyduğu tüm o ince kuralları çiğneyen pis adamı hatırlayacak olsa kendisi de şaşırır.

Aynı şekilde evlerinde yardımsever, barışçıl birer köylü olan, dizlerinde çocuklarını zıplatan adamlar bile savaşta yakıp yıkar,

yağmalar, işkence edip öldürür: Son derece farklı davrandıkları bu iki dünya birbirine yabancıdır.

Bu dünyaları ayıran duvarlara elle tutulmaz bir sağlamlık veren şey, insanı uzun ömürlü bir figür haline getiren –aynı zamanda kitabımın hazırlanmasında da başrolü oynayan– oturaklı ve tutarlı düşüncenin başlı başına belirlenmiş bir dünya meydana getirmesidir. İnsana dair tutarlı ve oturmuş bir biçime sahip olan kabul edilebilir görüşler, kınanan dünyalarla çok az ya da hiç teması olmayan, hatta can sıkıcı olmakla beraber yüz kızartmayacak* yaşama biçimlerini bile bir tarafa kaldıran düşüncenin dünyasından çıkmıştır. Bu şekilde oluşturulan düşüncenin, “insanlık dışı”, tekinsiz hatta tiksinti verici olarak nitelediği şeyi görmezden geldiğini değil, onu bir parçası haline getiremediğini söylüyorum: Düşünce ona lütfedip, tepeden, dışından bakar; o, düşünce için, olsa olsa, kendisi oyuna dahil olmadan, keyfi bir şekilde, doktorların hastalıkları incelediği gibi incelediği ikinci sınıf bir konudur.

Düşünceyi oluşturan yegâne şey olan *anlaşılabilir* insanlık asla bu lanetli bölgeye sokulmayacak.

Yine de, psikanalizin bütün cinsel alanı hiç çekinmeden incelediği varsayılabilir... Görünüşte doğrudur bu. Ama sadece görünüşte. Psikanalizin bu alanı bilgece, açık bilince katılması imkânsız dışsal bir öge olarak tanımlaması gerektiği kabul edilir. Onun için kesinlikle cinselliğin olmadığı bir somut bütünlükten bahsedilemez, ama bu, oluşumunda cinselliğin rol oynadığı bilime yatkın düşüncenin *filen* daha dokunulmaz hale gelmesini, sanki cinsellik bu düşünceyi artık hiç etkilemiyor ya da çok az etkiliyormuş gibi düşünülmesini engellememiştir: Psikanalizin gözünde cinsellik ve düşünce birbirine zıt konumlarda bulunur; diğerleri gibi psikanaliz de zaman zaman birbirlerini etkilemekle beraber birbirinden ayrı soyut olguları inceleyen bir bilim dalıdır. Bu şekilde, hâlâ büyük bir saygıyı hak eden soyut düşün-

* Örneğin, polislin dünyası veya cenaze hizmetlerinki vb.

cenin entelektüel ayrıcalığını muhafaza eder; psikanaliz, cinsel ögeyi, gösterdiği gelişim bu ögeyi soyutlamaya indirgediği ölçüde kabul eder, somut yanı ayrıştırdığını korur.

Ama bu doğrucu yöntemin ötesinde, bilimin ve düşüncenin kibrinin bir tarafa bırakılacağı, erotizm ve düşüncenin artık ayrı dünyalar teşkil etmeyeceği bir yöntem de düşünülebilir.*

2. Erotizmin ve düşüncenin dünyası birbirini tamamlar; onların uyumu olmadan bütünlük kurulamaz.

Kitabım boyunca başlangıçta belirlediğim ilkedен ayrılmayacağım. Cinsel olguyu yalnızca erotik ve entelektüel dünyanın birbirini tamamladığı ve eşit konumlarda olduğu, parçaları arasında dayanışma olan somut bir *bütün* olarak inceleyeceğim.

Şüphesiz cinsel yaşama ayrılan yerin ölçüleri yasaklar tarafından insani bir şekilde belirlenmiştir: Cinsel yaşam asla bütünüyle özgür değildir; onu her zaman geleneğin belirlediği sınırlar arasına hapsetmek gerekir. Bu duruma dikkat çekerek karşı çıkmak boşuna olacaktır: Sadece özgürlüğün *doğayla* uyumlu olduğunu söylemek *insanca* bir şey değildir; insanoğlu doğadan temelli farklıdır, hatta onunla arasında şiddetli bir karşıtlık vardır ve yasak olan yokluğunun sadece tek bir anlamı olabilir: *Hayvanlıktır* bu; insan ondan geldiğinin bilincinde olup ona dönüş yapmaya yeltenmez. Ama özümüze işlemiş, bizim incelemelerimizin karşısına hayvanların doğallığını koyan bu doğa korkusunu inkâr etmekle, normalde yasaklara eşlik eden *yargılara* uymak başka şeylerdir. *Düşünce* yasakların oluşumunda rol oynayan ahlak tarafından dayatılır; zaten tensellikten yoksun, yasakların sınırlandırdığı bir dünyada şekillenmiştir. *Düşünce* cinsiyetsizdir: Egemenliğe, her türlü egemen tutuma karşı olan bu sınırlamanın, entelektüel dünyayı, mekanik bir düzen içinde

* Düşüncenin nesnesini (tek nesnesini), somut bütünü ifade etmesinin tek koşulu vardır; bu da artık onun üstünden yükselmemesi, artık kendisinin, içinde kaybolduğu bütünün kurucu bir parçası olmamasıdır.

hepimizin kendi yerini bilmesi gereken, çalışmanın kural olduğu, birbirinden ayrı ve işe yarar şeylerin yavan ve bağımlı dünyası haline getirişini göreceğiz. Öte yandan her yanıyla düşünce- nin indirgenmiş dünyasını aşan *bütünlüğü* düşünecek olursam, onun uzaklıklardan ve karşıtlıklardan oluştuğunu görürüm. Fakat asla parçalarından birini diğerine tercih edemem. Genel kanının da kabul ettiği gibi “dünyada her şeyden biraz olmalı”, azizler kadar fahişeler de, alçaklar kadar sınırsız cömertlikte kimseler de gerekli bize. Ancak bu, insanı nötr bir parçacığa indirgeyerek özveri ve gözyaşlarını kıyımlarla ve sofrta cümbüşle- riyle birleştiren o sağlam bütünlüğü inkâr eden mevcut düşün- cenin kanısı değil.

Bu şekilde, insanlar üzerinde bulanık bir yargıya varmak istemiyorum, amacım, düşünceye*sunulan bütünlüğün somut karakterine devinimiyle karşılık verecek bir düşünme biçimi ta- nımlamak. Bu düşünme biçimini ayrıca mercek altına almaktan ziyade onu kendisini kullanarak gözler önüne sermek istiyorum. Erotizmden bahsederken onun zihnin evreni algılayış bi- çiminden ayrı düşünülemediğini, bu ikisinin birbirinden ay- rılamayacağını baştan belirtmek gerekir. Bu da her şeyden önce tefekkürün ya da düşüncenin, incelediği konunun seviyesine yükselmesi gerektiği, benim konum olan erotizmin ise onu hor gören geleneksel düşüncenin kalıplarına dökülmemesi gerektiği anlamına gelir.**

* Bütünlüğün kendisi düşüncedir, ancak düşünce olduğu ölçüde bir bütündür. İçerdiklerinin çeşitliliği ve aralarındaki zıtlıklar nedeniyle kargaşaya, güce varan bir düşüncedir söz konusu olan.

** Sartre’in düşüncesinin bile cinsellikle arası hoş değildir. Daha doğrusu ikisi arasında koşullanmış bir ilişki vardır. İstisnai bir tiksintiyle, daha da ilginç günah, yani yasak duygusunu, insanların koyduğu yasağın gerekliliği ve bir o kadar da ihlal edilmesi gerektiği duygusunu göz önüne almaksızın, erotizmi anlamsızın olmasa bile bir iç sıkıntısı dünyasının içine yerleştirir; bahsi geçen duygular olmadan ele avuca gelmez erotizm, istenmeyen bir kurgu halini alır. Kitabım bu noktayı aydınlatacaktır.